

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας

Δ.Π.Μ.Σ «Διαχείριση ιστορικών αρχείων
σε ψηφιακό περιβάλλον»

Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων
Πληροφόρησης & Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και
Ηλεκτρονικών Συστημάτων
ΔΙΠΑΕ

Το Δ.Π.Μ.Σ. «Διαχείριση Ιστορικών Αρχείων σε Ψηφιακό Περιβάλλον» συμμορφώνεται πλήρως με τον [Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Επιστημονικής Έρευνας του ΔΙ.ΠΑ.Ε.](#) όπως εγκρίθηκε στην υπ' αριθ. 15/14-4/2021 απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του ΔΙ.ΠΑ.Ε., καθώς και με τον [Κανονισμό του Κώδικα Δεοντολογίας και Καλής Πρακτικής του ΔΙ.ΠΑ.Ε.](#), όπως εγκρίθηκε στην υπ' αριθ. 20/28.05.2024 Συνεδρίαση της Συγκλήτου.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα άρθρα των προαναφερθέντων κανονιστικών εγγράφων.

Άρθρο 1

Πεδίο Εφαρμογής

Ο παρών Κώδικας εφαρμόζεται σε όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες, καθώς και τις δραστηριότητες παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών, προγραμμάτων κατάρτισης ή άλλων επιστημονικών εφαρμογών, που διεξάγονται εντός ή εκτός των χώρων του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος υπό την ευθύνη του επιστημονικού προσωπικού του, με ή χωρίς χρηματοδότηση.

Άρθρο 2

Ορισμός και σκοπός της έρευνας

Η έρευνα είναι η δημιουργική εργασία η οποία έχει ως στόχο να προάγει την επιστημονική γνώση, την εκπαιδευτική διαδικασία και να συμβάλλει στην εφαρμογή των επιστημονικών δεδομένων. Σκοπός της έρευνας που διεξάγεται στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (Δι.Πα.Ε.) είναι η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης η οποία, μέσω της αξιοποίησής της, συμβάλλει στην ευημερία του κοινωνικού συνόλου και στη βελτίωση της ποιότητας της ατομικής και συλλογικής ζωής.

Άρθρο 3

Η αξία της ερευνητικής δραστηριότητας, ανεξαρτησία και ευθύνη των ερευνητών

1. Η ερευνητική δραστηριότητα που διεξάγεται στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος είναι αναπόσπαστο στοιχείο της ελευθερίας του ερευνητή, και αποτυπώνεται θεσμικά με την κατοχύρωσή της ως αντικείμενο ατομικού δικαιώματος (ελληνικό Σύνταγμα, Διακηρύξεις της UNESCO). Οι δυο αυτές διαστάσεις της αξίας της έρευνας συνδέονται άρρηκτα και οργανικά.

2. Στο πεδίο της έρευνας ισχύει αντίστοιχη θεσμική αρχή με εκείνη της ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία διέπει την ανώτατη εκπαίδευση. Οι ερευνητές απολαμβάνουν τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ακαδημαϊκή ελευθερία στο πλαίσιο του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος. Η ελευθερία της έρευνας διασφαλίζεται από την ανεξαρτησία του Ιδρύματος από πολιτικές και οικονομικές εξαρτήσεις.

3. Εγγυήσεις της ανεξαρτησίας της έρευνας αποτελούν: αφενός, ο έλεγχος της ηθικής και δεοντολογίας από την ίδια την ερευνητική κοινότητα, στο πλαίσιο διαδικασιών αυτορρύθμισης όπως προκύπτουν στο πλαίσιο του οικείου επιστημονικού κλάδου, καθώς οι ερευνητές/τριες πρωτίστως έχουν συμφέρον στη διασφάλιση της ακεραιότητας και αξιοπιστίας των δραστηριοτήτων τους και, αφετέρου, η ευθύνη της πολιτείας να εξασφαλίζει ένα πλαίσιο ανεμπόδιστης ανάπτυξης των ερευνητικών πρωτοβουλιών, το οποίο να εγγυάται την ανεξαρτησία της έρευνας από περιπτωσιακούς περιορισμούς, μεταξύ των οποίων είναι η ανεξαρτησία από συγκυριακές οικονομικές προτεραιότητες, που ενδέχεται να λειτουργήσουν εις βάρος και όχι προς όφελος της βασικής έρευνας και της επιστημονικής καινοτομίας.

4. Οι ερευνητές/τριες πρέπει να δημοσιοποιούν τις πηγές χρηματοδότησης της ερευνητικής τους εργασίας. Κατά τη σύναψη μιας συμφωνίας χρηματοδότησης οφείλουν να ελέγχουν και να απορρίπτουν όσους όρους διακυβεύουν την ελευθερία τους κατά τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή ή τη δημοσίευση της έρευνάς τους.

Άρθρο 4

Βασικές αρχές της ακεραιότητας της ερευνητικής δραστηριότητας

1. Η έρευνα, βασική και εφαρμοσμένη, ατομική και συλλογική, προάγει την επιστημονική γνώση, υποστηρίζει την εκπαιδευτική διαδικασία και συνδέεται με την αξιοποίηση των επιστημονικών ευρημάτων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
2. Η έρευνα πρέπει να διεξάγεται με προσήλωση στην επιστημονική αλήθεια, στην ακαδημαϊκή ελευθερία, σεβασμό στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα των προσώπων, την πνευματική ιδιοκτησία και στα προσωπικά δεδομένα, καθώς και να μεριμνά για τη ζωή, τη φύση και το περιβάλλον.
3. Οι ορθές ερευνητικές πρακτικές βασίζονται στις θεμελιώδεις αρχές της ακεραιότητας της έρευνας, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται οι κάτωθι:

(α) Αξιοπιστία

Κάθε επιστημονική έρευνα πρέπει να διεξάγεται με τρόπο ο οποίος να εγγυάται την αξιοπιστία της, η οποία αντανακλάται στον σχεδιασμό, τη μεθοδολογία, την ανάλυση και τη χρήση των πόρων και την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της, διασφαλίζοντας έτσι την ποιότητά της.

(β) Αμεροληψία / Εντιμότητα

Όλα τα μέλη της ερευνητικής κοινότητας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος δεσμεύονται από την αρχή της έντιμης μεταχείρισης όλων των προσώπων με τα οποία συνεργάζονται, όπως και την τήρηση των αρχών της αξιοκρατίας και της αμεροληψίας. Οφείλουν να απέχουν από οποιαδήποτε δραστηριότητα ή ενέργεια θα μπορούσε να συνιστά, ή να υποδηλώνει, εύνοια ή προκατάληψη ή αρνητική προδιάθεση προς συνεργαζόμενα πρόσωπα.

Η ανάπτυξη, η διεξαγωγή, ο έλεγχος, η υποβολή εκθέσεων και η παροχή πληροφοριών σχετικά με μια έρευνα πρέπει να προάγονται με διαφανή, δίκαιο, πλήρη και αμερόληπτο τρόπο.

(γ) Ίση μεταχείριση

Όλα τα μέλη της ερευνητικής κοινότητας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος απολαμβάνουν του δικαιώματος στην ίση μεταχείριση, αλλά και υποχρεούνται να σέβονται το αντίστοιχο δικαίωμα των άλλων ερευνητών και των συνεργατών τους, χωρίς καμία μορφή άμεσης ή έμμεσης διάκρισης, η οποία να βασίζεται σε φυλετικά, εθνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά, στη γλώσσα, το φύλο και το γενετήσιο προσανατολισμό, τις θρησκευτικές, πολιτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις, την ιδιωτική ζωή, την υγεία και σωματική ικανότητα, καθώς και την οικονομική ή/και κοινωνική κατάσταση των ατόμων.

(δ) Σεβασμός

Κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε ερευνητικής δραστηριότητας όλα τα εμπλεκόμενα μέλη συμπεριφέρονται με τον προσήκοντα σεβασμό ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων με τα οποία συνεργάζονται, απορρίπτοντας οποιασδήποτε μορφής εξαπάτηση, εξαναγκασμό, ή παρενόχληση. Η συμπεριφορά των ερευνητών διέπεται αφενός από σεβασμό προς τη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου καθώς και στην επιστημονική αλήθεια και ακαδημαϊκή ελευθερία και αφετέρου από μέριμνα για τη φύση και το περιβάλλον.

Επιπροσθέτως, όλες οι ερευνητικές δραστηριότητες διέπονται από τον δέοντα σεβασμό στα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας των μελών του Ιδρύματος και των συνεργαζόμενων φορέων σε διεθνές και εθνικό επίπεδο.

(ε) Λογοδοσία & Διαφάνεια

Κάθε ερευνητής/τρια, η ομάδα στην οποία συμμετέχει, έχουν υποχρέωση να επιτρέπουν την πρόσβαση στα πλήρη αποτελέσματα που προέκυψαν από συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα. Η μεθοδολογία της έρευνας πρέπει να είναι ή να καθίσταται εμφανής. Τα πρωτόκολλα της έρευνας, στις γνωστικές περιοχές όπου υπάρχουν, πρέπει να τηρούνται με οποιονδήποτε πρόσφορο και αποδείξιμο τρόπο ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι επαληθεύσιμα.

Οι δεσμεύσεις υπέρ της λογοδοσίας και της διαφάνειας αφορούν την έρευνα από τη σύλληψη της ιδέας έως τη δημοσίευση, τη διαχείριση και την οργάνωση, την κατάρτιση, την εποπτεία και την καθοδήγηση, καθώς και τις ευρύτερες επιπτώσεις της.

4. Η λογοκλοπή, η ιδιοποίηση ξένων επιτευγμάτων όπως και η παραποίηση αποτελεσμάτων είναι ανεπίτρεπτες και υπόκεινται σε κυρώσεις στο πλαίσιο του Κανονισμού του Δι.Πα.Ε..

Άρθρο 5

Αρχές Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας/ Βιοηθικής

1. Όσοι διενεργούν έρευνα σε ανθρώπους πρέπει να είναι ενήμεροι για τις αρχές ηθικής και τους ειδικότερους κανόνες δεοντολογίας που διέπουν το αντικείμενό τους. Ειδικά, κάθε έρευνα που περιλαμβάνει ανθρώπους πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με τις θεμελιώδεις βιοηθικές αρχές:

- της αυτονομίας των προσώπων
- της ωφέλειας
- της μη βλάβης
- της δικαιοσύνης

Ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η συνδεδεμένη με αυτήν αρχή της πρωταρχικής σημασίας («εγγενούς αξίας») των ανθρώπινων όντων συγκροτούν τον πυρήνα των αρχών βιοηθικής, οι οποίες διέπονται από τις κατευθυντήριες οδηγίες, διεθνείς συμβάσεις και διακηρύξεις (όπως ενδεικτικά Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για τη Βιοηθική και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Σύμβαση του Οβιέδο, Διακήρυξη της UNESCO για το Ανθρώπινο Γονιδίωμα) καθώς και από τα εθνικά νομοθετικά κείμενα μεταξύ των οποίων το Σύνταγμα της Ελλάδας.

Οι ερευνητές και οι ερευνήτριες του Δι.Πα.Ε. δεσμεύονται από τις οικουμενικά αναγνωρισμένες αρχές του σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων της προσωπικότητας, της ισότητας, της προστασίας της δημόσιας υγείας, της προστασίας του παιδιού και των ευάλωτων ομάδων.

Το συμφέρον και η ευημερία των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα υπερισχύουν πάντοτε έναντι μόνου του συμφέροντος της επιστήμης και της κοινωνίας. Στην περίπτωση που προκύψει σύγκρουση, προτεραιότητα πρέπει να δίδεται πάντοτε στην προστασία του ατόμου. Σε κάθε περίπτωση η έρευνα δεν μπορεί να αποτελεί λόγο που να νομιμοποιεί την τέλεση αξιόποινης πράξης.

2. Η έρευνα σε ζώα εργαστηρίου πρέπει να διενεργείται μόνον εφόσον δεν υπάρχει εναλλακτικός τρόπος έρευνας, στον απολύτως αναγκαίο αριθμό ζώων και με ιδιαίτερη μέριμνα των ερευνητών να αποφεύγονται η άσκοπη ταλαιπωρία και ο πόνος των πειραματόζωων. Η μεταχείριση των ζώων υπόκειται στους κανόνες της ορθής ερευνητικής πρακτικής και τις προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας.

3. Καμία έρευνα δεν δικαιολογεί προσβολή του φυσικού περιβάλλοντος κατά παραβίαση των ηθικών/δεοντολογικών κανόνων και των νόμων που ισχύουν για την προστασία του, καθώς και για τη διαχείριση των αποβλήτων. Κάθε έρευνα οφείλει να διεξάγεται με βάση την αρχή της περιβαλλοντικής ευθύνης και να ενισχύει την ανάπτυξη περιβαλλοντικά φιλικών βιοτεχνολογιών.

4. Καμία έρευνα δεν δικαιολογεί προσβολή του πολιτιστικού περιβάλλοντος, όπως αυτό προστατεύεται από δεοντολογικούς κανόνες και την κείμενη νομοθεσία.

5. Προστασία της ιδιωτικότητας και των δεδομένων των προσώπων

α. Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος αποτελεί υποδοχέα πολλαπλού τύπου πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ιδιωτικών πληροφοριών. Οι ερευνητές και οι ερευνητικές κοινότητες του Δι.Πα.Ε. δεσμεύονται για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα, όπως και για την προστασία αυτών κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων τους. Οι εκτελούντες την επεξεργασία ερευνητές οφείλουν να επεξεργάζονται τα προσωπικά δεδομένα αποκλειστικά για τους σκοπούς της επεξεργασίας και με τα μέσα επεξεργασίας που καθορίζει ο Υπεύθυνος Επεξεργασίας (Δι.Πα.Ε.). Οποιασδήποτε άλλη επεξεργασία των δεδομένων για άλλους σκοπούς, ακόμη και παρεμφερείς, αποκλείεται. Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, ως υπεύθυνος για την επεξεργασία φορέας,

και οι εκτελούντες την επεξεργασία ερευνητές δεσμεύονται να εφαρμόζουν τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την τήρηση της αρχής της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, τη διασφάλιση του κατάλληλου επιπέδου προστασίας και ασφάλειας κατά την επεξεργασία τους, την προστασία αυτών από καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, κοινολόγηση ή διαβίβαση με οποιονδήποτε τρόπο.

Τα κατάλληλα μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν τη χρήση ψευδωνύμων, κωδικών ή άλλες μεθόδους που αποκλείουν εντελώς την ταυτοποίηση των συμμετεχόντων υποκειμένων, στον βαθμό που η ταυτοποίηση δεν είναι αναγκαία για τους σκοπούς της συγκεκριμένης επεξεργασίας.

β. Οι εκτελούντες την επεξεργασία ερευνητές οφείλουν, καθ' όλη τη διάρκεια της επεξεργασίας, να συμμορφώνονται προς τις επιταγές του νομοθετικού πλαισίου περί προσωπικών δεδομένων, ιδίως προς τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ- GDPR) και τη συναφή νομοθεσία τόσο της Ελλάδος όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και προς τις αποφάσεις και οδηγίες της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ).

γ. Σε περίπτωση που στο πλαίσιο έρευνας που εκτελείται στο Δι.Πα.Ε. υπάρξει αίτημα από τον Επιστημονικό Υπεύθυνο για τη διαβίβαση δεδομένων σε χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει το αίτημα αυτό να συνοδεύεται από την αντίστοιχη τεκμηρίωση, δηλαδή επίσημη βεβαίωση, που να αναφέρει α) τον αριθμό της σύμβασης με τον αποδέκτη των δεδομένων στην τρίτη χώρα και β) ότι, από τη σύμβαση, αυτή προκύπτει η τήρηση των εγγυήσεων προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπει ο Κανονισμός της ΕΕ. Αν δεν υπάρχει τέτοια σύμβαση, ο Επιστημονικός Υπεύθυνος οφείλει να αναφέρει τον λόγο, και υποχρεούται να προβλέψει ειδική συναίνεση των υποκειμένων που συμμετέχουν στην έρευνα για τη διαβίβαση των δεδομένων τους, υπό τον όρο ότι στο έντυπο της συναίνεσης θα υπάρχει ρητή πληροφόρηση ότι στην τρίτη χώρα (η οποία πρέπει να ονομάζεται) δεν ισχύουν οι εγγυήσεις προστασίας της ΕΕ.

6. Οι ερευνητές/τριες οφείλουν να είναι ενήμεροι και να τηρούν, κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, τις βασικές αρχές ηθικής της έρευνας και τους ειδικότερους κανόνες της επιστημονικής και επαγγελματικής δεοντολογίας του κλάδου τους.

Άρθρο 6

Τήρηση κανόνων ασφάλειας

1. Οι ερευνητές/τριες του Δι.Πα.Ε. οφείλουν να εφαρμόζουν όλους τους αναγνωρισμένους στο οικείο επιστημονικό πεδίο κανόνες ασφαλείας, καθώς και όσους ορίζονται ειδικά στις προβλέψεις που ακολουθούν (κανόνες για την προστασία ανθρώπων, ζώων, φυσικού περιβάλλοντος, ειδικότερα για προστασία από ραδιενεργές ή άλλες επικίνδυνες ουσίες, κλπ.). Σε περίπτωση που η τήρηση κανονισμών ασφαλείας εξαρτάται από θέματα υποδομών/εξοπλισμού ενημερώνουν τους αρμοδίους, ώστε να ληφθούν άμεσα τα απαραίτητα μέτρα.

2. Οι ερευνητές/τριες του Δι.Πα.Ε. που διευθύνουν ερευνητικά προγράμματα οφείλουν να ενημερώνουν τους συμμετέχοντες σε αυτά, με πληρότητα και ειλικρίνεια, και να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία και επιβαλλόμενα επιστημονικά μέτρα για την προστασία της υγείας των συμμετεχόντων και εργαζομένων στα προγράμματα από ατυχήματα ή παρενέργειες που μπορούν να προκύψουν από τις ιδιαίτερες συνθήκες της έρευνας.

3. Ασφάλεια συστημάτων. Οι βασικές αρχές που οφείλουν να ενσωματώνουν όλα τα ασφαλή συστήματα είναι η εμπιστευτικότητα, η ακεραιότητα και η διαθεσιμότητα:

- **Εμπιστευτικότητα:** Τα δεδομένα πρέπει να μπορεί να παραμένουν εμπιστευτικά και να μην διαρρέουν. Είναι απαραίτητο να ελέγχεται η πρόσβαση στα δεδομένα ώστε αυτή να γίνεται μόνον από εξουσιοδοτημένα άτομα, καθώς επίσης και να λειτουργούν μηχανισμοί οι οποίοι θα ελέγχουν τη δημιουργία αντιγράφων, και θα καταγράφουν όλες τις προσπελάσεις στα δεδομένα.

- **Ακεραιότητα:** Το σύστημα πρέπει να εγγυάται την ακεραιότητα των δεδομένων, δηλαδή θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι τα δεδομένα δεν έχουν αλλάξει με παρέμβαση χωρίς εξουσιοδότηση. Εάν έχει γίνει κάποια αλλαγή, θα πρέπει αυτή να μπορεί να ανιχνευθεί (π.χ. μέσω της δημιουργίας logs, τα οποία καταγράφουν όλες τις προσπελάσεις στα δεδομένα, μέσω κρυπτογράφησης, η οποία μπορεί να εγγραφεί το απόρρητο και την ακεραιότητά τους, κλπ.).

- **Διαθεσιμότητα:** Το σύστημα πρέπει να είναι διαθέσιμο στους χρήστες όταν το χρειάζονται. Εάν ένα σύστημα παύει να είναι διαθέσιμο (π.χ. λόγω βλάβης ή κακόβουλης ενέργειας), θα πρέπει να μπορεί να επανέλθει σε κανονική λειτουργία σε εύλογο χρονικό διάστημα, ή και να υποκατασταθεί όσο χρειάζεται (λχ. μέσω ενός εναλλακτικού συστήματος διαθέσιμου να αναλάβει λειτουργία, κατά την αρχή της αποκατάστασης της διαθεσιμότητας).

Άρθρο 7

Σχέσεις μεταξύ ερευνητών

1. Οι ερευνητές/τριες του Δι.Πα.Ε. έχουν υποχρέωση αμοιβαίου σεβασμού και δικαίωμα ίσης μεταχείρισης. Στους νεότερους ερευνητές οφείλεται σεβασμός της προσωπικότητας και δίκαιη αξιολόγηση των ικανοτήτων τους. Οι ίδιοι έχουν, αντιστοίχως, υποχρέωση σεβασμού και αναγνώρισης της εμπειρίας των παλαιότερων.

2. Η ατομική συμβολή κάθε ερευνητή σε συλλογικές ερευνητικές προσπάθειες πρέπει να αναγνωρίζεται. Η αποτύπωση αυτής της συμβολής με ακρίβεια, είτε σε επιστημονικές δημοσιεύσεις είτε σε οποιαδήποτε δημόσια παρουσίαση του ερευνητικού προγράμματος, αποτελεί δικαίωμα του ερευνητή. Η σχετική ευθύνη βαρύνει όλα τα μέλη της επιστημονικής ομάδας και ιδίως τους επικεφαλής του προγράμματος.

Άρθρο 8

Σεβασμός δικαιωμάτων τρίτων

1. Οι ερευνητές/τριες του Δι.Πα.Ε., κατά τη διεξαγωγή των ερευνών τους, οφείλουν να δείχνουν τον προσήκοντα σεβασμό στην αξιοπρέπεια, την προσωπική αυτονομία και στα ατομικά δικαιώματα τρίτων προσώπων τα οποία εμπλέκονται στην ερευνητική δραστηριότητα. Οφείλουν σεβασμό στην ιδιωτική και την οικογενειακή τους ζωή και στις πεποιθήσεις και τις αξίες τις οποίες φέρουν. Απαιτείται να αποφεύγουν κάθε δυσμενή διάκριση προσώπων, στη βάση της εθνότητας, φυλής, εθνικής καταγωγής, γλώσσας, φύλου, θρησκείας, ιδιωτικής ζωής, σωματικής ικανότητας, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, ή οποιουδήποτε άλλου παράγοντα που δεν συνδέεται με την επιστημονική ικανότητα και ακεραιότητα.

2. Οι ερευνητές/τριες του Δι.Πα.Ε. οφείλουν να ενημερώνουν, με συνοπτικό μεν αλλά εύληπτο και όσο το δυνατόν πλήρη τρόπο, με ευλικρίνεια και επάρκεια, τα άτομα που πρόκειται να λάβουν μέρος στις έρευνές τους, για τους στόχους των τελευταίων. Η ενημέρωση γίνεται σε διαφανή, κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη μορφή, με τρόπο που μπορεί να γίνει αντιληπτός και κατανοητός από τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Οι πληροφορίες παρέχονται γραπτώς ή με άλλα μέσα, μεταξύ άλλων, εφόσον ενδείκνυται, ηλεκτρονικώς.

Υποχρέωση ενημέρωσης υφίσταται επίσης προς άτομα τα οποία μπορεί μεν να μην συμμετέχουν στην έρευνα, επηρεάζονται όμως άμεσα από τη διεξαγωγή της.

Η συναίνεση των ατόμων που πρόκειται να συμμετάσχουν στην έρευνα πρέπει να παρέχεται κατά προτεραιότητα εγγράφως. Στις περιπτώσεις εκείνες που η παροχή έγγραφης συναίνεσης δεν είναι δυνατή, ή δεν είναι πρόσφορη λόγω του είδους της έρευνας ή ιδιαίτερων πολιτιστικών και άλλων χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων στην έρευνα ατόμων ή ομάδων, η συναίνεση μπορεί αιτιολογημένα να παρέχεται με οποιαδήποτε σαφή θετική ενέργεια, η οποία να συνιστά ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρει επιγνώσει ένδειξη της συμφωνίας του υποκειμένου υπέρ της επεξεργασίας των δεδομένων που το αφορούν, για παράδειγμα με γραπτή δήλωση μεταξύ άλλων με ηλεκτρονικά μέσα ή μαγνητοφώνηση.

Προκειμένου να ενισχυθεί το δικαίωμα στη λήθη στο επιγραμμικό περιβάλλον, καθώς και το δικαίωμα διαγραφής προσωπικών δεδομένων, εάν υπάρξει σχετικό αίτημα από συμμετέχον στην έρευνα πρόσωπο, ο Εκτελών την επεξεργασία οφείλει να ενημερώνει τον Υπεύθυνο επεξεργασίας, ώστε να διαγράφονται οποιοιδήποτε σύνδεσμοι ή αντίγραφα ή τυχόν αναπαραγωγή των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3. Οι ερευνητές/τριες του Δι.Πα.Ε. αποδέχονται ότι η επιστημονική ευθύνη και η κοινωνική ευθύνη απέναντι στους συνανθρώπους συνδέονται αναπόσπαστα.

Άρθρο 9

Σεβασμός της πνευματικής ιδιοκτησίας

1. Οι ερευνητές/τριες, κατά τη διεξαγωγή της ερευνητικής δραστηριότητας, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους και να μη θίγουν με κανένα τρόπο δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων.

2. Οποιοδήποτε πρόσωπο λαμβάνει, επίσημα ή ανεπίσημα, γνώση της προόδου ή του προϊόντος των ερευνών πριν από την ολοκλήρωση και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, οφείλει να τηρεί πλήρη εχεμύθεια και να απέχει από κάθε ενέργεια εκμετάλλευσης της γνώσης ή του προϊόντος της έρευνας προς ίδιον όφελος.

3. Οι επιστήμονες του Δι.Πα.Ε. αποκτούν πνευματική ιδιοκτησία επί του αντικειμένου της έρευνας που διεξάγουν και των προϊόντων αυτής αναλόγως του βαθμού συμβολής τους σε αυτήν.

4. Η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει το δικαίωμα εκμετάλλευσης του ερευνητικού έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού δεσμού με αυτό (ηθικό δικαίωμα).

Άρθρο 10

Έγγραφη δήλωση

Οι ερευνητές/τριες, κατά την υποβολή προτάσεων ή αιτήσεων ή συμβάσεων για εκπόνηση έρευνας, δηλώνουν εγγράφως προς την Επιτροπή Ερευνών & Διαχείρισης ότι έλαβαν γνώση του παρόντος Κώδικα, αναλαμβάνουν δε την υποχρέωση συμμόρφωσης και τήρησης των προβλεπόμενων σε αυτόν όρων και διατάξεων και την άμεση ενημέρωση για οποιεσδήποτε αλλαγές ή τροποποιήσεις επέρχονται στο ερευνητικό πρωτόκολλο κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Άρθρο 11

Χρήση εγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου

Για τη διεξαγωγή της εξωτερικά χρηματοδοτούμενης έρευνας (μπορεί να) γίνεται χρήση των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού του του Δι.Πα.Ε., καθώς και η αξιοποίηση και άλλων κατηγοριών προσωπικού. Σε τέτοια περίπτωση δεν πρέπει να παρακωλύονται οι υπόλοιπες εκπαιδευτικές διαδικασίες και λειτουργίες και απαιτείται άδεια του οικείου οργάνου. Υπό την ίδια προϋπόθεση, μπορεί να ζητηθεί και η συμμετοχή και άλλων κατηγοριών προσωπικού του Δι.Πα.Ε.. Η χρήση των εγκαταστάσεων και της ερευνητικής υποδομής του Δι.Πα.Ε. γίνεται για σκοπούς του άρθρου 1.

Άρθρο 12

Προβολή των ερευνών

1. Πινακίδες, ανακοινώσεις και γενικά μέσα προβολής των ερευνητικών προγραμμάτων διαμορφώνονται και χρησιμοποιούνται με τρόπο που να εξυπηρετεί την ενημέρωση της επιστημονικής κοινότητας ή του ευρύτερου κοινού, και όχι την επαγγελματική προβολή στην έρευνα κατά αθέμιτο τρόπο. Η αναφορά πιθανών χορηγών σε δραστηριότητες ή έντυπα των ερευνητικών ομάδων πρέπει να γίνεται με προσοχή, ώστε να μη δημιουργεί σύγχυση ως προς το φορέα της έρευνας, να μην προκαλεί εντύπωση διαφήμισης συγκεκριμένου προϊόντος ούτε μόνιμης σύνδεσης του χορηγού με το Πανεπιστήμιο.

2. Πινακίδες και γενικά έντυπα προβολής των προγραμμάτων οφείλουν να αναφέρουν όλους τους επιστήμονες που έλαβαν μέρος στην έρευνα.
3. Επίκληση τίτλου διοικητικής θέσης που κατέχει μέλος ΔΕΠ σε συλλογικό όργανο, για την επιδίωξη εξωτερικής χρηματοδότησης, που αφορά την ακαδημαϊκή μονάδα, γίνεται με τη συγκατάθεση του συλλογικού οργάνου.
4. Τα μέλη του Δι.Πα.Ε. οφείλουν να αναφέρουν το Πανεπιστήμιο ως κύριο φορέα στα ερευνητικά τους αποτελέσματα, δημοσιεύσεις, παρουσιάσεις κλπ.

Άρθρο 13

Απασχόληση μελών ΔΕΠ σε ερευνητικό έργο εκτός Δι.Πα.Ε.

Τα μέλη ΔΕΠ οφείλουν να γνωστοποιούν στην Επιτροπή Ερευνών & Διαχείρισης του Δι.Πα.Ε. τις προτάσεις τους για τη νόμιμη συμμετοχή σε ερευνητικά έργα, τα οποία διεξάγονται σε Ιδρύματα ή Κέντρα που δεν ανήκουν στο Δι.Πα.Ε..

Άρθρο 14

Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας (Ε.Η.Δ.Ε.)

I. Σκοπός – Αποστολή της Ε.Η.Δ.Ε.

Αποστολή της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας είναι να παρέχει, σε ηθικό και δεοντολογικό επίπεδο, εγγύηση αξιοπιστίας των ερευνητικών έργων που διεξάγονται στο Δι.Πα.Ε.. Η Επιτροπή ελέγχει κατά πόσον ένα ερευνητικό έργο διενεργείται με σεβασμό στην αξία των ανθρώπινων όντων και την αυτονομία των προσώπων που συμμετέχουν, στην ιδιωτική ζωή και τα προσωπικά τους δεδομένα, καθώς και στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Ελέγχει επίσης την τήρηση των γενικά παραδεδεγμένων αρχών της ακεραιότητας της έρευνας και των κριτηρίων της ορθής επιστημονικής πρακτικής.

Το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία της Ε.Η.Δ.Ε προβλέπεται στις διατάξεις των άρθρων 21-27 του ν. 4521/2018, στις αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής και στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

II. Σύσταση – Θητεία της Ε.Η.Δ.Ε.

α. Η Ε.Η.Δ.Ε. αποτελείται από πέντε (5) τακτικά μέλη και τα αντίστοιχα αναπληρωματικά τους. Τα μέλη πρέπει να είναι επιστήμονες, με ειδικευση σε θέματα έρευνας, ηθικής/βιοηθικής και δεοντολογίας της έρευνας. Ένα τουλάχιστον μέλος πρέπει να έχει ειδικευση στην ηθική/βιοηθική.

Τουλάχιστον δύο (2) εκ των μελών πρέπει να είναι πρόσωπα εκτός του Δι.Πα.Ε.. Τα γνωστικά αντικείμενα των μελών θα πρέπει να εξασφαλίζουν, κατά το μέτρο του δυνατού, την εκπροσώπηση των γνωστικών αντικειμένων του Ιδρύματος.

β. Τα μέλη της Ε.Η.Δ.Ε. επιλέγονται ως εξής:

i. Η Επιτροπή Ερευνών & Διαχείρισης του Δι.Πα.Ε. καταρτίζει και δημοσιεύει στον διαδικτυακό τόπο του Πανεπιστημίου πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την πλήρωση των θέσεων το αργότερο τρεις (3) μήνες πριν τη λήξη της θητείας κάθε μέλους. Στην πρόσκληση προσδιορίζεται ο ακριβής αριθμός των μελών της Ε.Η.Δ.Ε. και εξειδικεύονται τα προσόντα που πρέπει να έχουν τα μέλη της Ε.Η.Δ.Ε., ανάλογα με τα επιστημονικά πεδία του Δι.Πα.Ε.. Οι υποψηφιότητες και τα απαραίτητα δικαιολογητικά υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους ηλεκτρονικά.

ii. Η Επιτροπή Ερευνών & Διαχείρισης του Δι.Πα.Ε. αξιολογεί τις υποψηφιότητες και αποφασίζει για τη σύσταση της Ε.Η.Δ.Ε.

iii. Η Ε.Η.Δ.Ε. συγκροτείται με απόφαση του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του Δι.Πα.Ε.. Στην απόφαση συγκρότησης της Ε.Η.Δ.Ε. ορίζεται ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής.

γ. Η διάρκεια της θητείας των μελών της Ε.Η.Δ.Ε. είναι τριετής (3ετής), με δυνατότητα ανανέωσης για μια (1) ακόμα φορά.

δ. Εάν κάποιο μέλος της Ε.Η.Δ.Ε. παραιτηθεί, ελλείψει ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο παύσει τη θητεία του, αντικαθίσταται για το υπόλοιπο της θητείας του από το αναπληρωματικό του μέλος.

III. Αρμοδιότητα της Ε.Η.Δ.Ε.

Αρμοδιότητα της Ε.Η.Δ.Ε. είναι να διαπιστώνει εάν συγκεκριμένο ερευνητικό έργο που πρόκειται να εκπονηθεί στο Δι.Πα.Ε. δεν αντιβαίνει στη νομοθεσία και συνάδει με γενικά παραδεδεδεγμένους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας, ως προς το περιεχόμενο και ως προς τον τρόπο διεξαγωγής της.

Η Ε.Η.Δ.Ε. αξιολογεί την ερευνητική πρόταση και:

α. την εγκρίνει ή

β. προβαίνει σε συστάσεις και εισηγείται την αναθεώρησή της, εφόσον προκύπτουν ηθικά και δεοντολογικά κωλύματα. Οι συστάσεις και οι εισηγήσεις πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένες.

IV. Πεδίο εφαρμογής - Αντικείμενο της Ε.Η.Δ.Ε.

α. Τα χρηματοδοτούμενα ερευνητικά έργα που, κατά δήλωση του επιστημονικού υπευθύνου, περιλαμβάνουν έρευνα στον άνθρωπο, σε υλικό που προέρχεται από άνθρωπο, όπως γενετικό υλικό, κύτταρα, ιστοί και προσωπικά δεδομένα, σε ζώα ή στο περιβάλλον, φυσικό και πολιτιστικό, υποβάλλονται υποχρεωτικά για έγκριση στην Ε.Η.Δ.Ε., ενώ το έργο δεν μπορεί να αρχίσει να υλοποιείται στο Δι.Πα.Ε. εάν δεν λάβει προηγουμένως τη σχετική έγκριση.

β. Εκτός από τα ερευνητικά έργα της παραπάνω περίπτωσης 4α', η Ε.Η.Δ.Ε. μπορεί να εξετάσει, ύστερα από αίτηση ενδιαφερόμενου προσώπου ή καταγγελία, και άλλο ερευνητικό έργο, και να γνωματεύσει για θέματα ηθικής και δεοντολογίας που αφορούν εργασία προς δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό ή υπό εκπόνηση διπλωματική εργασία ή διδακτορική διατριβή.

V. Οι αποφάσεις της Ε.Η.Δ.Ε. είναι δεσμευτικές για το Δι.Πα.Ε.. Επιπλέον, οι αποφάσεις πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να γνωστοποιούνται με κάθε πρόσφορο τρόπο στους ενδιαφερόμενους.

VI. Η Επιτροπή μπορεί να καλεί τους υπεύθυνους ερευνητές να καταθέσουν σε αυτή κάθε έγγραφο που κρίνει αναγκαίο, ή και να ζητά την αυτοπρόσωπη παρουσία τους για την παροχή διευκρινίσεων. Όταν υπάρχει σχετικό θέμα, στην Ε.Η.Δ.Ε. δύναται να καλούνται για να γνωμοδοτήσουν εξειδικευμένοι επιστήμονες στα οικεία γνωστικά αντικείμενα.

VII. Η Επιτροπή συνεδριάζει μια φορά τον μήνα και, εκτάκτως, όταν ζητηθεί από τον/την Πρόεδρό της ή τον/την Πρόεδρο της Επιτροπής Ερευνών & Διαχείρισης. Οι συνεδριάσεις της Ε.Η.Δ.Ε. μπορεί να γίνονται εξ αποστάσεως με ηλεκτρονικά μέσα.

VIII. Η Επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της, αφού καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη ομοφωνίας.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Άρθρο 15

Υποχρεώσεις συνεργατών

1. Οι συνεργάτες στην έρευνα οφείλουν:

α. να ασκούν την ερευνητική τους δραστηριότητα με κύριο σκοπό τη προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και το όφελος του κοινωνικού συνόλου.

β. να τηρούν τις διατάξεις της νομοθεσίας που αναφέρονται στα ερευνητικά αντικείμενα, τις αρχές ηθικής, τους κανόνες ορθής πρακτικής στην έρευνα, και τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματός τους και του παρόντος Κώδικα.

2. Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, οι συνεργάτες απολαμβάνουν ελευθερία της έκφρασης και γνώμης. Οφείλουν ταυτοχρόνως να σέβονται τις κατευθύνσεις που επιβάλλονται για την οργάνωση και καθοδήγηση της ερευνητικής δραστηριότητας από τον υπεύθυνο της έρευνας.

3. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος από τους συνεργάτες στην έρευνα, ή η μη συμμόρφωσή τους προς τις σχετικές με την παράβαση των αρχών ηθικής και κανόνων δεοντολογίας υποδείξεις των υπευθύνων, μπορεί να συνεπάγεται την αντικατάστασή τους.

Άρθρο 16

Υποχρεώσεις επιστημονικά υπευθύνων

1. Οι υπεύθυνοι της έρευνας οφείλουν, κατά τη διεξαγωγή της:
 - α. να τηρούν τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, τις θεμελιώδεις ηθικές αρχές, τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας, καθώς και τον παρόντα Κώδικα, και
 - β. να παρακολουθούν την τήρηση των προαναφερθέντων κανόνων εκ μέρους των συνεργατών τους κατά την εκτέλεση της έρευνας, όπως αυτοί ορίζονται στο προηγούμενο άρθρο.
2. Οι υπεύθυνοι συλλογικής έρευνας δεν πρέπει να οικειοποιούνται ερευνητικά πορίσματα για δική τους ατομική προβολή, ή να εμφανίζουν πορίσματα της έρευνας ως ατομική τους εργασία.
3. Στη συλλογική έρευνα, ο υπεύθυνος της ομάδας οφείλει να μεριμνά για την τήρηση των βασικών αρχών ηθικής και των κανόνων δεοντολογίας από όλα τα μέλη της ομάδας. Ο σεβασμός και η αναγνώριση της ατομικής συμβολής του κάθε ερευνητή και η τήρηση της αρχής της διαφάνειας και της αμοιβαίας ενημέρωσης αποτελούν υποχρέωση όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα. Η ειλικρίνεια κατά τη δημοσίευση και την αναφορά επιστημονικών πορισμάτων, η ακεραιότητα ως προς την τήρηση υποσχέσεων και ανειλημμένων υποχρεώσεων, η εχεμύθεια ως προς τα δεδομένα που έχουν αποκαλυφθεί κατά τη διάρκεια κατ' ιδίαν συναντήσεων, ή κατά την εξέταση υποβαλλομένων προς χρηματοδότηση προτάσεων ή εργασιών προς δημοσίευση, η κοινωνική υπευθυνότητα, η προστασία των εθελοντών και ο σεβασμός της προσωπικότητάς τους, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ευάλωτες ομάδες, αποτελούν βασικές αρχές ορθής ερευνητικής πρακτικής και πρέπει να τηρούνται από όλους τους ερευνητές.
4. Η τυχόν ανάθεση σε τρίτα πρόσωπα μέρους των ερευνητικών ή υποβοηθητικών της έρευνας εργασιών τελεί υπό την ευθύνη και την επίβλεψη του/της υπεύθυνου της έρευνας. Σε περίπτωση περισσότερων του ενός υπευθύνων, η τήρηση των υποχρεώσεων του παρόντος βαρύνει όλους εξίσου.
5. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου από τους υπεύθυνους της έρευνας μπορεί να αποτελέσει λόγο για τη διακοπή του συγκεκριμένου ερευνητικού έργου. Η διακοπή αποφασίζεται από την Επιτροπή Ερευνών & Διαχείρισης, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας, η οποία εκδίδεται κατόπιν σχετικής έγγραφης και ενυπόγραφης καταγγελίας. Πριν από οποιαδήποτε εισήγηση της Ε.Η.Δ.Ε., καλούνται ενώπιον της τόσο ο καταγγέλλων όσο και ο/η υπεύθυνος της έρευνας, για να αναπτύξουν προφορικά ή και εγγράφως τις απόψεις τους σχετικά με την καταγγελία.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Άρθρο 17

Έρευνα με αντικείμενο τον άνθρωπο

1. Η έρευνα σε άνθρωπο έχει βασικό στόχο την πρόληψη, διάγνωση και θεραπεία ασθενειών, τη διαφύλαξη και την προαγωγή της υγείας και γενικά τη βελτίωση της ζωής πρώτα του ίδιου και, κατ' επέκταση, του κοινωνικού συνόλου. Η ιδιαιτερότητα και η βαρύνουσα σημασία της έρευνας στον άνθρωπο επιβάλλουν την χάραξη ορισμένων ιδιαίτερων κανονιστικών κατευθύνσεων.
2. Καμία έρευνα, βιολογική, ιατρική, ψυχολογική, κοινωνική ή παιδαγωγική σε άνθρωπο που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της ΕΗΔΕ δεν μπορεί να διεξαχθεί χωρίς προηγούμενη διεξοδική ενημέρωση και συναίνεση του συμμετέχοντος προσώπου για το σκοπό, την έκταση και τους πιθανούς κινδύνους, σύμφωνα με το άρθρο 5 του παρόντος Κώδικα.
3. Απαιτείται συναίνεση των ατόμων που συμμετέχουν σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα, τα οποία πρέπει να ενημερώνονται πλήρως για τη μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί, για τους σκοπούς της έρευνας και για τους πιθανούς κινδύνους, τυχόν επιβάρυνση ή δυσφορία (βλ. άρθρο 6, παρ. 2 του παρόντος Κώδικα). Όσοι εκ του νόμου δεν είναι ικανοί για δικαιοπραξία καθώς και οι ανήλικοι επιτρέπεται να συμμετάσχουν σε έρευνα μετά από έγγραφη συναίνεση των νόμιμων

αντιπροσώπων τους, βασιζόμενοι στη Σύμβαση του Οβιέδο και τον Γενικό Κανονισμό για την προστασία προσωπικών δεδομένων (ΓΚΠΔ) σχετικά με τη γνώμη των ίδιων και την ελεύθερη ανάκληση της συναίνεσης οποτεδήποτε. Η συναίνεση των νομίμων αντιπροσώπων των ατόμων που δεν είναι ικανά για δικαιοπραξία και των ανήλικων δεν απαλλάσσει τον ερευνητή από την υποχρέωση λήψης συναίνεσης από τους ανήλικους και από τα άτομα που δεν είναι ικανά για δικαιοπραξία. Δικαίωμα στη λήθη ή τη διαγραφή των δεδομένων τους έχουν όλα τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε έρευνα.

4. Η συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης των συμμετεχόντων δεν εγγυάται πάντοτε, ούτε κατ' αποκλειστικότητα, την προστασία των ενδιαφερομένων προσώπων. Σημαντικό μέρος της ευθύνης για την προστασία τους παραμένει στους αρμόδιους του σχεδιασμού και της διεξαγωγής της συγκεκριμένης έρευνας ή κλινικής μελέτης, ιδιαίτερα όταν πρόκειται να αποφασίσουν από ποιους χώρους και περιβάλλοντα θα αναζητήσουν εθελοντές και θα διεξάγουν την έρευνα. Σε ορισμένα περιβάλλοντα και καταστάσεις επικρατούν συνθήκες που εξ αντικειμένου μπορεί να επηρεάσουν καθοριστικά τη βούληση του προσώπου και κατά συνέπεια να περιορίσουν την ελευθερία και τον αυτοπροσδιορισμό του, όπως για παράδειγμα κράτηση σε σωφρονιστικά καταστήματα, νοσηλεία σε ψυχιατρικά ιδρύματα ή ακόμη και σε μονάδες εντατικής θεραπείας και αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών, διαβίωση σε οίκους ευγηρίας ή σε χώρους φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών, σε συνθήκες ενδοοικογενειακής, κοινωνικής ή πολιτικής βίας, καταστάσεις έκτακτης ανάγκης εξαιτίας φυσικών ή άλλων καταστροφών κλπ.. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι ερευνητές έχουν αυξημένες ευθύνες και οφείλουν αιτιολογημένα και εμπεριστατωμένα να τεκμηριώσουν ότι διασφαλίζουν τις προϋποθέσεις ώστε οι συμμετέχοντες στην έρευνα δεν εκπίπτουν σε απλά «μέσα» πειραματισμού και έρευνας.

5. Δεν επιτρέπεται, κατά την έρευνα ή με πρόσχημα την έρευνα, η οικονομική ή άλλη εκμετάλλευση του ανθρώπινου σώματος, από τα όργανα ως το γονιδίωμα του κυττάρου, καθώς και οποιαδήποτε οικονομική ή άλλη εκμετάλλευση των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτήν, από τους ερευνητές.

6. Η χρηματοδότηση της έρευνας από φαρμακευτική εταιρεία, ή εταιρεία παραγωγής ή εμπορίας μηχανολογικού ή άλλης φύσεως εξοπλισμού ή προϊόντων και εφαρμογών, επιτρέπεται εφόσον υπάρχει έγγραφη αποδοχή από την εταιρεία του Κώδικα Αρχών και Δεοντολογίας που διέπει την ερευνητική δραστηριότητα του Δι.Πα.Ε..

7. Δεν επιτρέπεται η πρόκληση νόσου, πόνου ή σωματικής και ψυχικής δυσφορίας ή η παράταση ή η επιδείνωση υφισταμένης νόσου, πόνου ή σωματικής και ψυχικής δυσφορίας, για ερευνητικούς σκοπούς.

8. Οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν απαρεγκλίτως πριν, κατά και μετά την έρευνα, τις αρχές της προστασίας και της ακεραιότητας των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται και υπόκεινται σε επεξεργασία, καθώς και την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία αυτών. Η εκάστοτε έρευνα διεξάγεται σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες του ΓΚΠΔ και της ελληνικής νομοθεσίας.

9. Στα εργαστήρια στα οποία διενεργείται έρευνα σε μικροοργανισμούς - μεταξύ των οποίων και σε γενετικά τροποποιημένους - που είναι δυνατό να προκαλέσουν οποιαδήποτε μόλυνση, αλλεργία ή τοξικότητα, ή μπορούν να αναπαράγονται ή να μεταφέρουν γενετικό υλικό, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις της νομοθεσίας. Οι μικροοργανισμοί, βάσει επικινδυνότητας, κατατάσσονται σε 4 ομάδες και η έρευνα σε αυτούς διενεργείται σε ειδικά διαμορφωμένα εργαστήρια.

10. Η Ε.Η.Δ.Ε. αξιολογεί ερευνητικές προτάσεις που, κατά δήλωση του επιστημονικού υπευθύνου, περιλαμβάνουν μελέτες ή δοκιμές σε ανθρώπους (Ν. 4521/2018, άρθρο 23, παρ.2α), χωρίς να υποκαθιστά το αρμόδιο Επιστημονικό Συμβούλιο του Νοσοκομείου όπου θα διενεργείται η μελέτη. Η Ε.Η.Δ.Ε. λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη τυχόν προηγούμενη τεκμηριωμένη αξιολόγηση του τελευταίου για συγκεκριμένη κλινική δοκιμή και ελέγχει εάν η υποβαλλόμενη πρόταση καλύπτεται από την άδεια του Επιστημονικού Συμβουλίου.

11. Η έρευνα σε ανθρώπινα έμβρυα διέπεται από τους κανόνες της νομοθεσίας. Για την έρευνα χρησιμοποιούνται πλεονάζοντες ανθρώπινοι γαμέτες, ζυγώτες και γονιμοποιημένα ωάρια που έχουν διατεθεί για το σκοπό αυτόν, σύμφωνα με το άρθρο 1459 Α.Κ.. Η έρευνα στον τομέα αυτό διενεργείται προκειμένου να διευρυνθεί η γνώση για την ανθρώπινη αναπαραγωγή, να

βελτιωθούν οι μέθοδοι διάγνωσης και θεραπείας της υπογονιμότητας, καθώς και του ελέγχου της γονιμότητας (αντισύλληψης), να εντοπισθούν τα αίτια των αποβολών και να αναπτυχθούν τρόποι αντιμετώπισής τους, να αναπτυχθούν τεχνικές ελέγχου και θεραπείας των γενετικών νόσων και των συγγενών ανωμαλιών, να μελετηθεί η βιολογία των εμβρυϊκών βλαστικών κυττάρων και οι πιθανές θεραπευτικές χρήσεις τους. Η έρευνα διενεργείται ύστερα από άδεια της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας, έγγραφη συναίνεση των δοτών, προηγούμενη αντίστοιχη έρευνα σε ζωικά πρότυπα, εκτός αν αυτό δεν είναι επιστημονικά εφικτό, και άδεια της Εθνικής Αρχής ΙΥΑ. Οι ερευνητές δεσμεύονται από τις αρχές της συγκατάθεσης κατόπιν ενημέρωσης των δοτών των γαμετών, καθώς και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται και υπόκεινται σε επεξεργασία.

12. Στις κοινωνικές έρευνες, συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής έρευνας στο πλαίσιο ευρύτερου διεπιστημονικού ερευνητικού έργου οι ερευνητές οφείλουν να σέβονται τις πολιτιστικές και ατομικές διαφορές ρόλων και θέσεων, συμπεριλαμβανομένων και όσων οφείλονται στην ηλικία, στο φύλο, στη φυλή, στη μειονότητα, στην εθνική προέλευση, στη θρησκεία, στις σεξουαλικές προτιμήσεις, στην αναπηρία, στη γλώσσα και στο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Είναι ευαίσθητοι στις πραγματικές ή προσλαμβανόμενες ιεραρχήσεις και ανισότητες σχέσεων μεταξύ ερευνητών και συμμετεχόντων στην έρευνα και διασφαλίζουν τις απαραίτητες θεωρητικές, μεθοδολογικές και ερευνητικές προϋποθέσεις για την ανάδειξη του γνήσιου λόγου και της οπτικής των συμμετεχόντων στην έρευνα. Δεν εκμεταλλεύονται πρόσωπα με τα οποία έχουν συμβουλευτική ή άλλη παρόμοια σχέση που εξ αντικειμένου δημιουργεί σχέση ανισότητας (π.χ. ασθενείς, πελάτες κλπ.) και αποφεύγουν την με οποιοδήποτε τρόπο πρόκληση βλάβης ή έκθεση σε κίνδυνο των συμμετεχόντων στην έρευνα. Δημιουργούν, διατηρούν, διανέμουν, φυλάσσουν, συντηρούν και διαθέτουν αρχεία και δεδομένα που σχετίζονται με την έρευνά τους, σύμφωνα με τη νομοθεσία και με τον παρόντα Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας.

13. Η έρευνα στον αθλητισμό θα πρέπει να διέπεται από τα Ολυμπιακά ιδεώδη. Δεν επιτρέπεται η χρήση μεθόδων που αντιβαίνουν τους ισχύοντες κανονισμούς για την αύξηση της αθλητικής απόδοσης.

14. Η διεξαγωγή έρευνας στα σχολεία της Ελληνικής Επικράτειας απαιτεί γνωμοδότηση του Τμήματος Ερευνών, Τεκμηρίωσης και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

15. Η έρευνα σε πτώμα μπορεί να γίνει μόνο μετά από έγγραφη συγκατάθεση των οικείων. Εάν πρόκειται για αζήτητο πτώμα, η έρευνα δεν μπορεί να αρχίσει πριν περάσουν τουλάχιστον 10 ημέρες από τον θάνατο.

16. Σε ενδεχόμενες έρευνες σε κρατούμενους, οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν για αυτούς (Σωφρονιστικός Κώδικας), λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις επιταγές του Κώδικα Δεοντολογίας της Εγκληματολογίας. Δεν επιτρέπονται σε καμία περίπτωση πειράματα που αποβλέπουν στην αναζήτηση μεθόδων ανάκρισης ή άλλων μέσων, που μπορεί να προκαλέσουν κινδύνους στη σωματική και ψυχική τους υγεία, ή να μειώσουν την ηθική τους υπόσταση και να προσβάλλουν την ανθρωπινή ιδιότητά τους.

17. Η έρευνα σε παιδιά, ανήλικους και άλλες ευάλωτες ομάδες πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη και τα αποτελέσματά της να μην μπορούν να παραχθούν με άλλο τρόπο ή με τη συμμετοχή άλλων ομάδων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, απαιτείται ιδιαίτερη μέριμνα από τους ερευνητές για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων, όταν κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα.

18. Ειδικά όσον αφορά έρευνες σε παιδιά, πρέπει να διεξάγονται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες που συνοψίζουν βασικά σημεία του Κώδικα Δεοντολογίας στην Έρευνα με Παιδιά που εξέδωσε η Εταιρεία για την Έρευνα στην Ανάπτυξη του Παιδιού [Society for Research in Child Development (SRCD), <https://www.srcd.org/about-us/ethical-standards-research>]. Μεταξύ άλλων:

α. Οι ερευνητές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν καμία ερευνητική διαδικασία η οποία δύναται να είναι επιζήμια για το παιδί είτε σωματικά είτε ψυχολογικά. Όσο μικρά και αν είναι τα παιδιά, τα δικαιώματά τους υπερσχύουν των δικαιωμάτων του ερευνητή.

β. Πριν την έναρξη της έρευνας, οι ερευνητές πρέπει λαμβάνουν τη συναίνεση των συμμετεχόντων κατόπιν ενημέρωσής τους. Οφείλουν να ενημερώνουν το παιδί για όλα τα χαρακτηριστικά της έρευνας τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν την προθυμία του να συμμετάσχει, και να απαντούν στις ερωτήσεις του με όρους που να ανταποκρίνονται στο επίπεδο κατανόησής του. Ο ερευνητής θα πρέπει να σέβεται την ελευθερία του παιδιού να επιλέξει τη συμμετοχή του ή όχι στην έρευνα, καθώς και να διακόψει τη συμμετοχή του ανά πάσα στιγμή. Εάν οι συμμετέχοντες είναι ηλικίας άνω των 7 ετών, θα πρέπει εκουσίως να συμφωνήσουν να λάβουν μέρος στην έρευνα. Εάν είναι κάτω των 18 ετών, πρέπει να ληφθεί και η συναίνεση των γονέων ή των κηδεμόνων τους.

γ. Όταν πρόκειται για έρευνα με βρέφη, οι ερευνητές θα πρέπει να δώσουν όλες τις απαραίτητες εξηγήσεις προς τους γονείς, και να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι στους δείκτες δυσφορίας των βρεφών, προκειμένου να λάβουν τη συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης των γονέων.

δ. Για τη συμμετοχή παιδιών και ανηλίκων σε έρευνα απαιτείται εκτός από τη δική τους γνώμη και η συναίνεση των γονέων ή των ατόμων που ασκούν την επιμέλειά τους. Η συναίνεση των γονέων ή των ατόμων που ασκούν την επιμέλειά τους, ή όσων ενεργούν στη θέση των γονέων (π.χ. διευθυντές ιδρυμάτων κ.λπ.), ύστερα από ενημέρωσή τους, θα πρέπει να αποκτάται κατά προτίμηση γραπτώς ή με τις προϋποθέσεις του άρθρου 16. δ του παρόντος.

ε. Πρέπει επίσης να υπάρχει συναίνεση ύστερα από ενημέρωση οποιουδήποτε προσώπου του οποίου η συναλλαγή με το παιδί αποτελεί αντικείμενο της μελέτης (π.χ. εκπαιδευτικών).

στ. Οι προσωπικές πληροφορίες που δίνονται από τους συμμετέχοντες στη διάρκεια της έρευνας πρέπει να παραμείνουν εμπιστευτικές. Η ανωνυμία των συμμετεχόντων θα πρέπει να διατηρείται και δεν θα πρέπει να γίνεται χρήση καμίας πληροφορίας για την οποία δεν υπάρχει έγκριση.

19. Οι ερευνητές υποχρεούνται να διασφαλίζουν πλήρως την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων κατά τις διαδικασίες της επιλογής συμμετεχόντων, της λήψης ενημερωμένης συγκατάθεσης, της συλλογής και της ανάλυσης δεδομένων. Οι ερευνητές απαιτείται να εκτιμήσουν κατά το σχεδιασμό του ερευνητικού πρωτοκόλλου, το βαθμό στον οποίο η δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων μπορεί να βλάψει την κοινωνική ή οικογενειακή υπόσταση των συμμετεχόντων, τη δυνατότητά τους να αναζητήσουν εργασία, την κάλυψή τους από ασφαλιστικές εταιρείες ή ακόμα και την νομική τους υπόσταση. Οι συμμετέχοντες πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν πως και πότε θα χρησιμοποιηθούν τα προσωπικά τους δεδομένα ή αν αυτά θα δημοσιοποιηθούν. Σε κάθε περίπτωση η συλλογή προσωπικών δεδομένων διέπεται από τη σχετική νομοθεσία. Οι ερευνητές υποχρεούνται να ακολουθήσουν σχεδιασμό σύμφωνα με τον οποίο θα διατηρηθούν εμπιστευτικά τα δεδομένα των συμμετεχόντων (π.χ. κωδικοποίηση, ασφαλής αποθήκευση δεδομένων, έλεγχος των προσώπων που έχουν πρόσβαση στα δεδομένα, αφαίρεση στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για αναγνώριση των συμμετεχόντων κατά την ανάλυση ή δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της μελέτης). Σε κάθε περίπτωση οι ερευνητές είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τις ισχύουσες διατάξεις για τα προσωπικά δεδομένα σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις στην Ελλάδα και τον Κανονισμό 2016/679/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 18

Έρευνα με αντικείμενο τα ζώα

1. Οι πειραματισμοί που γίνονται στο πλαίσιο έρευνας στην οποία χρησιμοποιούνται ζώα διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στα πειράματα που ωφελούν τον άνθρωπο, και σε αυτά που πραγματοποιούνται προς όφελος των ζώων. Στην πρώτη κατηγορία, περιλαμβάνονται έρευνες που έχουν ως βασικούς στόχους τη μελέτη, πρόληψη και θεραπεία ασθενειών, τον έλεγχο φαρμάκων, την παραγωγή διαγνωστικών προϊόντων, την προαγωγή της υγείας του ανθρώπου, τη γνώση μηχανισμών λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού (βασική έρευνα), κλπ.. Στη δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνονται πειραματισμοί που αποσκοπούν στη βελτίωση της ζωής των ίδιων των ζώων.

2. Σύμφωνα με τις αρχές προστασίας ζώων, η έρευνα θα πρέπει να έχει ως γνώμονα την ηθική μεταχείριση των ζώων, όπως και την επιλογή του κατάλληλου για πειραματικούς σκοπούς είδους ζώου.

3. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθή χρησιμοποίηση των ζώων για πειραματικούς σκοπούς είναι η γνώση των μορφολογικών και φυσιολογικών χαρακτηριστικών, καθώς και των «ζωοτεχνικών» απαιτήσεών τους. Έτσι η στέγαση, η διατροφή και η περιποίηση πρέπει να είναι ανάλογες με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των ζώων.

4. Η χρήση των ζώων για πειραματικούς σκοπούς διέπεται από τη βασική αρχή των «3 Rs» (Replacement, Reduction, Refinement). Σύμφωνα με την αρχή της Αντικατάστασης (Replacement), η έρευνα σε ζώα δικαιολογείται μόνον όταν δεν υπάρχουν άλλες εναλλακτικές μέθοδοι, επιπλέον δε πρέπει να γίνεται προσπάθεια αντικατάστασης ζώων με άλλους κατώτερους οργανισμούς που έχουν λιγότερο ανεπτυγμένο νευρικό σύστημα και βιώνουν λιγότερο τον πόνο, όπως φυτά, μικροοργανισμοί και μετάζωα. Όταν τα ζώα δεν είναι δυνατόν να αντικατασταθούν, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τη Μείωση του αριθμού τους (Reduction). Ο σχεδιασμός του πειράματος θα πρέπει να είναι τέτοιος, ώστε να δώσει αξιόπιστα αποτελέσματα με την χρήση του μικρότερου δυνατού αριθμού ζώων. Η Τελειοποίηση των μεθόδων (Refinement) επιβάλλει την ελαχιστοποίηση πόνου και ταλαιπωρίας στα ζώα.

5. Η έρευνα σε ζώα διέπεται από τους κανόνες που περιγράφονται στο Π.Δ. 56/30-04-2013 το οποίο προσαρμόζει την ελληνική νομοθεσία στην Οδηγία 2010/63/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2010 (L 276/33/20.10.2010) «σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς» - καθώς και τις διατάξεις του Ν. 4521/2018, άρθρο 23, παρ.2^α).

Όσον αφορά έργα που περιλαμβάνουν πειράματα με τη χρήση ζωικών προτύπων και απαιτούν έγκριση από την Επιτροπή Αξιολόγησης Πειραματικών Πρωτοκόλλων (ΕΑΠ), θεσμοθετημένη σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και η οποία περιλαμβάνει εξειδικευμένους επιστήμονες για να κρίνουν θέματα ηθικής και δεοντολογίας, η Ε.Η.Δ.Ε. θα δέχεται την τεκμηριωμένη εισήγηση της εξειδικευμένης Επιτροπής και θα εξετάζει μόνο ζητήματα που δεν καλύπτει η ειδική Επιτροπή.

Η Ε.Η.Δ.Ε. αξιολογεί ερευνητικές προτάσεις που, κατά δήλωση του επιστημονικού υπευθύνου, περιλαμβάνουν έρευνα σε ζώα (Ν. 4521/2018, άρθρο 23, παρ.2^α), χωρίς να υποκαθιστά την αρμόδια ΕΑΠ του Δι.Πα.Ε.. Λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη την προηγούμενη τεκμηριωμένη αξιολόγηση της τελευταίας για συγκεκριμένη ερευνητική πρόταση, και ελέγχει αν η υποβαλλόμενη ερευνητική πρόταση καλύπτεται από την έγκριση της αρμόδιας ΕΑΠ.

Η απόφαση της Ε.Η.Δ.Ε. δεν υποκαθιστά την αδειοδότηση που προβλέπει το Π.Δ. 56/2013.

Άρθρο 19

Έρευνα σχετικά με το φυσικό, οικιστικό και πολιτιστικό περιβάλλον

1. Κάθε έρευνα σχετικά με το περιβάλλον πρέπει να διεξάγεται με φροντίδα για την προστασία του και σύμφωνα με τις ορθές πρακτικές διαχείρισης των βιολογικών πόρων με βάση την αρχή της αειφορίας.

2. Η πρόσβαση στους βιολογικούς πόρους θα πρέπει να γίνεται με βάση την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς συνθήκες και μετά την εξασφάλιση τυχόν απαιτούμενων αδειών από τους αρμόδιους φορείς.

3. Έρευνες που μπορεί να επηρεάζουν τη βιολογική ποικιλότητα πρέπει να διενεργούνται σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τη Βιοποικιλότητα (Σύμβαση του Rio de Janeiro) και το συνοδευτικό πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη βιοασφάλεια, όπως ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 2204/1994.

4. Η έρευνα σε γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς και μικροοργανισμούς πρέπει να διεξάγεται με βάση τις προβλέψεις της Κοινοτικής Οδηγίας 2001/18, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με την Υ.Α. 38639/2017 και εκείνες της Κοινοτικής Οδηγίας 1998/81, για την περιορισμένη χρήση γενετικά τροποποιημένων μικροοργανισμών, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με την Υ.Α. ΗΠ/11648/1943/2002.

- 5.** Για τη χρήση, διακίνηση και αποκομιδή, μετακίνηση ραδιενεργών ουσιών απαιτείται ειδική άδεια της ΕΕΑΕ, σύμφωνα με τις ισχύουσες εκάστοτε διατάξεις (Ν. 1733/1987, 2480/1997, Ν. δ. 854/1971, Π.Δ. 22/1997).
- 6.** Σε περίπτωση χρήσης ιοντιζουσών ή μη ιοντιζουσών ακτινοβολιών πρέπει να λαμβάνονται τα ειδικά μέτρα προστασίας τόσο για τους ερευνητές όσο και για τον γενικό πληθυσμό, σύμφωνα με τη νομοθεσία.
- 7.** Καμία έρευνα δεν δικαιολογεί προσβολή του περιβάλλοντος κατά παράβαση των νόμων που έχουν θεσπιστεί για την προστασία του, καθώς και για τη διαχείριση των αποβλήτων.
- 8.** Καμία έρευνα δεν δικαιολογεί προσβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά παράβαση της νομοθεσίας (Ν. 3028/2002).
- 9.** Κατά την εκτέλεση τεχνικών έργων στο πλαίσιο μιας έρευνας πρέπει να τηρούνται οι κανόνες δεοντολογίας του Επαγγελματικού Κώδικα των Ελλήνων Μηχανικών, που εκδόθηκε βάσει των άρθρων 24 και 26 του από 27-11/14- 12-1926 Π. Δ. “Περί κωδικοποίησης των περί συστάσεως Τεχνικού Επιμελητηρίου κειμένων διατάξεων”.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙ.ΠΑ.Ε.

Άρθρο 1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι διατάξεις του Κώδικα αυτού, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, ισχύουν για όλη την ακαδημαϊκή κοινότητα του ΔΙ.ΠΑ.Ε., η οποία αποτελείται από:

- (α) τα μέλη ΔΕΠ του ΔΙ.ΠΑ.Ε. όλων των βαθμίδων,
- (β) το βοηθητικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσωπικό του ΔΙ.ΠΑ.Ε. (ΕΔΙΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ, επιστημονικούς συνεργάτες, εντεταλμένους διδάσκοντες κ.λπ.),
- (γ) τους επισκέπτες καθηγητές/τριες,
- (δ) το διοικητικό προσωπικό και τους εργολαβικούς υπαλλήλους,
- (ε) τους φοιτητές/τριες (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς),
- (στ) τους υποψήφιους διδάκτορες,
- (ζ) τους μεταδιδάκτορες του ΔΙ.ΠΑ.Ε., και
- (η) για όλες τις ακαδημαϊκές, διοικητικές και ερευνητικές δραστηριότητες που διεξάγονται στο ΔΙ.ΠΑ.Ε. υπό την ευθύνη των μελών Δ.Ε.Π. και του υπόλοιπου επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού που στελεχώνει τις υπηρεσίες του.

Άρθρο 2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

1. Τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας οφείλουν να επιδεικνύουν αφοσίωση, επιμέλεια, υπευθυνότητα και αμεροληψία, τόσο κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων τους, όσο και στις λοιπές επαφές και δραστηριότητες που αναπτύσσουν επ' ευκαιρία αυτών.
2. Οι σχέσεις μεταξύ των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, στην αλληλεγγύη, στον σεβασμό και στο έργο που ο καθένας έχει αναλάβει.
3. Οφείλουν να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για τη δημιουργία καλού εργασιακού περιβάλλοντος και αρμονικών εργασιακών σχέσεων, να αποφεύγουν μειωτικές και προσβλητικές εκφράσεις για το έργο των άλλων και να συμπεριφέρονται με ήπιο και δημιουργικό τρόπο, αποφεύγοντας εντάσεις και συμπεριφορές που δεν προάγουν τον διάλογο ή υπονομεύουν τη συλλογική προσπάθεια για την εκπλήρωση της αποστολής του ΔΙ.ΠΑ.Ε.
4. Οφείλουν να αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο όλους τους ανθρώπους, χωρίς διάκριση λόγω φυλής, φυλετικής, εθνοτικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.
5. Οποιαδήποτε μορφή βίας, απειλής ή σεξουαλικής παρενόχλησης, δεν είναι ανεκτή. Ούτε επιτρέπεται να εκμεταλλεύεται κάποιος την ιδιότητά του, ιδίως τη βαθμίδα στην οποία ανήκει ή τον θεσμικό του ρόλο, προκειμένου να υποχρεώσει άλλα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας σε συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη που δεν οφείλουν ή να τα επηρεάσει σε κρίση ή ψήφο.
6. Όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας οφείλουν να συμμετέχουν ανελλιπώς στα συλλογικά όργανα ή εκλεκτορικά σώματα του ΔΙ.ΠΑ.Ε., όπου έχουν οριστεί ή εκλεγεί, εκτελώντας το έργο τους με υπευθυνότητα και αμεροληψία. Οφείλουν, επίσης, να μην αρνούνται αδικαιολόγητα τη συμμετοχή τους στις κατά περίπτωση συγκροτούμενες επιτροπές.
7. Κατά τη συμμετοχή τους στα συλλογικά όργανα του Ιδρύματος, υπερασπίζονται την άποψή τους με επιχειρήματα και διάλογο. Σε κάθε περίπτωση, θεωρείται ισχυρή η άποψη που συγκεντρώνει την αποδοχή της πλειοψηφίας και οφείλουν να τη σέβονται έστω και αν είναι αντίθετη στη δική τους.

Άρθρο 3. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1. Τα μέλη του διδακτικού προσωπικού του ΔΙ.ΠΑ.Ε. (μέλη ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ, επιστημονικοί συνεργάτες, εντεταλμένοι διδάσκοντες κ.λπ.) και οι επισκέπτες καθηγητές/τριες οφείλουν να εκτελούν το διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό έργο που τους ανατίθεται από τα συλλογικά/αρμόδια όργανα του Ιδρύματος με υπευθυνότητα, ακεραιότητα και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
2. Έχουν υποχρέωση να σέβονται τις απόψεις, τις ιδέες και τις προτάσεις τόσο των συναδέλφων τους, των φοιτητών/τριων και των άλλων μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, μεριμνώντας ώστε να διαμορφώνουν κλίμα συνεργασίας και αλληλεγγύης.
3. Με εξαίρεση την υποχρέωση που έχουν να καταθέτουν ενώπιον δικαστικών, πειθαρχικών ή ελεγκτικών Αρχών, οφείλουν να τηρούν εχεμύθεια σε ό,τι αφορά τα ιδιωτικά απόρρητα των συναδέλφων και των φοιτητών τους.
4. Οφείλουν να διαθέτουν επαρκή χρόνο, προκειμένου να καθοδηγούν ακόμα και σε ατομική βάση τους φοιτητές τους, με γνώμονα το συμφέρον των τελευταίων και την επιστημονική και ακαδημαϊκή τους εξέλιξη.
5. Οφείλουν να είναι αμερόληπτοι και να τηρούν τις αρχές της αξιοκρατίας, της ισότητας, της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών προς τους φοιτητές, τα νεότερα μέλη ΔΕΠ και εν γένει σε κάθε περίπτωση κρίσης στην οποία προβαίνουν είτε ως διδάσκοντες, είτε ως εξεταστές, είτε ως ερευνητές ή ως όργανα ή μέλη συλλογικών οργάνων ή επιτροπών του Πανεπιστημίου.
6. Οφείλουν να απέχουν από οποιαδήποτε πράξη η οποία συνιστά εκμετάλλευση της θέσης τους έναντι φοιτητών ή νεότερων μελών διδακτικού ή ερευνητικού προσωπικού, όπως κυρίως με την ανάθεση έργου που δεν ανήκει στα καθήκοντά τους.
7. Οφείλουν να συμπεριφέρονται προς το διοικητικό προσωπικό του Ιδρύματος με τον δέοντα σεβασμό. Ειδικότερα, οφείλουν να μη θίγουν την αξιοπρέπεια των υπαλλήλων που ανήκουν στο διοικητικό προσωπικό, να μην απαιτούν από αυτούς την εκτέλεση εργασιών που κείνται πέραν των αρμοδιοτήτων τους βάσει του κώδικα δεοντολογίας, ούτε να απαιτούν την κατά προτεραιότητα ικανοποίηση προσωπικών τους αιτημάτων προς βλάβη της ομαλής λειτουργίας του ΔΙ.ΠΑ.Ε.
8. Κατά την εκτός του Ιδρύματος δημόσια ζωή τους οφείλουν να μην κάνουν κατάχρηση της πανεπιστημιακής τους ιδιότητας κατά τρόπο που μπορεί να εκθέσει το ΔΙ.ΠΑ.Ε. ή προκειμένου να αποσπάσουν οφέλη για λόγους που δεν σχετίζονται με τις επιστημονικές τους δεξιότητες. Από τη στιγμή που αποφασίζουν να κάνουν γνωστές τις απόψεις τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας, οφείλουν να καθιστούν σαφές στο κοινό αν αυτό γίνεται υπό την επιστημονική τους ιδιότητα ή όχι.

Άρθρο 4. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

1. Οι φοιτητές/τριες οφείλουν να συμπεριφέρονται προς τους συναδέλφους τους και προς τα λοιπά μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας και όλων των θεσμοθετημένων οργάνων του Πανεπιστημίου με την προσήκουσα ευγένεια. Οφείλουν να σέβονται τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων των Ιδρύματος και να μην παρεμποδίζουν τις συνεδριάσεις τους.
2. Οφείλουν να μη ρυπαίνουν τους χώρους του πανεπιστημίου και να τηρούν τους ισχύοντες κανόνες ασφαλείας. Πρέπει να σέβονται την περιουσία του πανεπιστημίου και ιδίως τον ηλεκτρονικό και εργαστηριακό εξοπλισμό που είναι αναγκαίος για την πραγματοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
3. Οφείλουν να προσέρχονται εγκαίρως στις αίθουσες όπου πραγματοποιούνται τα μαθήματα ή τα εργαστήρια, ώστε να μην διαταράσσουν τη διεξαγωγή της διδασκαλίας ή της ερευνητικής εργασίας και να συμπεριφέρονται με τη δέουσα προσοχή στις Βιβλιοθήκες και τα Αναγνωστήρια του ΔΙ.ΠΑ.Ε., ώστε να μην ενοχλούν τους υπόλοιπους χρήστες και τους εργαζομένους στους συγκεκριμένους χώρους.

4. Οφείλουν: (α) να μην εμφανίζουν σαν δικά τους τα πνευματικά δημιουργήματα άλλων, όταν εκπληρώνουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις στο πλαίσιο είτε της διδακτικής, είτε της ερευνητικής διαδικασίας, (β) να μην παρουσιάζουν εργασίες που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές σαν δημιουργήματα ατομικά, χωρίς ονομαστική αναφορά των συνεργατών και της συμμετοχής τους, (γ) να μην υποβάλουν εκ νέου προς αξιολόγηση εργασία που έχει εκπονηθεί για την εκπλήρωση συγκεκριμένων διδακτικών ή ερευνητικών απαιτήσεων κατά το παρελθόν και (δ) να αποφεύγουν κάθε λογοκλοπή, δηλαδή αντιγραφή κειμένων από εργασίες τρίτων, χωρίς αναφορά στην πηγή της προέλευσής τους, κατά την εκπόνηση εργασιών που τους ανατίθενται από το διδακτικό προσωπικό στο πλαίσιο μαθημάτων ή φροντιστηρίων.

5. Οφείλουν να προσέρχονται αυτοπροσώπως για την εκπλήρωση κάθε εξεταστικής δοκιμασίας η οποία έχει ορισθεί στο πλαίσιο διδακτικής ή ερευνητικής διαδικασίας και αναφέρεται στην αξιολόγηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των φοιτητών.

6. Κατά τη διάρκεια της εξεταστικής δοκιμασίας οφείλουν να αποφεύγουν / απέχουν από κάθε μορφής αντιγραφή, συνεργασία με τρίτα πρόσωπα, καθώς και χρήση βοηθημάτων, σημειώσεων ή ηλεκτρονικών μέσων, πέραν εκείνων που έχει επιτρέψει ο έχων την ευθύνη των εξετάσεων.

7. Σε κάθε περίπτωση, οφείλουν να συμμορφώνονται προς τους κανόνες διεξαγωγής της εξεταστικής δοκιμασίας, όπως έχουν καθορισθεί. Υποχρεούνται ειδικότερα να απομακρύνουν τα προσωπικά τους αντικείμενα και ιδίως τα κινητά τηλέφωνα ή άλλες ηλεκτρονικές συσκευές όταν τους ζητείται από τους επιτηρητές και να επιδεικνύουν σε αυτούς τη φοιτητική τους ταυτότητα ή άλλο έγκυρο δημόσιο έγγραφο ελέγχου ταυτοπροσωπίας, μέσω του οποίου αποδεικνύεται η ιδιότητά τους.

8. Οφείλουν να αξιολογούν κατά περιόδους διαστήματα, τόσο τους διδάσκοντες, όσο και τις δομές του Πανεπιστημίου με σκοπό τη βελτίωση του επιπέδου σπουδών.

9. Για τη διαχείριση της ασφάλειας των εργαστηριακών υποδομών είναι απαραίτητη η συμμόρφωση των φοιτητών/φοιτητριών με τα παρακάτω:

- (i) Δεν επιτρέπεται η αξιοποίηση των εργαστηρίων, πληροφοριακών τεχνολογιών και πόρων του Ιδρύματος για παράνομες δραστηριότητες και τυχερά παιχνίδια.
- (ii) Δεν επιτρέπεται η αξιοποίηση των εργαστηριακών υποδομών του Ιδρύματος για την παραγωγή προσωπικού έργου με όφελος.
- (iii) Δεν επιτρέπεται η πρόσβαση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές χωρίς προηγούμενη άδεια και εξουσιοδότηση, εκτός των χώρων των αναγνωστηρίων.
- (iv) Τα γραφεία των διδακτορικών και μεταπτυχιακών φοιτητών πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο για τη διεξαγωγή έρευνας και τη συμμετοχή αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία του Τμήματος.

Άρθρο 5. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Τα μέλη του διδακτικού προσωπικού του Δι.ΠΑ.Ε. (μέλη ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ, επιστημονικοί συνεργάτες, εντεταλμένοι διδάσκοντες κ.λπ.) και οι επισκέπτες καθηγητές οφείλουν να εκτελούν αυτοπροσώπως το διδακτικό έργο που τους ανατίθεται από τα συλλογικά όργανα του Ιδρύματος. Δεν δικαιούνται να αναθέτουν το έργο αυτό σε άλλα πρόσωπα, παρά μόνο μετά από απόφαση των αρμόδιων οργάνων του Τμήματος στο οποίο ανήκουν.

2. Τα μέλη του διδακτικού προσωπικού του Δι.ΠΑ.Ε. και οι επισκέπτες καθηγητές/τριες έχουν ένα χώρο κοινής ευθύνης όταν διδάσκουν ένα μάθημα σε περισσότερα Τμήματα και για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να συζητούν μεταξύ τους για την ύλη που θα διδαχθεί, τον τρόπο της διδασκαλίας καθώς και για όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, να επιλέγουν κοινούς τρόπους για την αντιμετώπισή τους και να φροντίζουν για την επιλογή κοινών ή ίσης βαρύτητας θεμάτων για τις εξετάσεις.

3. Οφείλουν να συντάσσουν κατά την κρίση τους, αλλά και σύμφωνα με τις οδηγίες της ΜΟ.ΔΙ.Π., περίγραμμα του διδασκόμενου μαθήματος, στο οποίο αναφέρονται το περιεχόμενο του μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι, το περίγραμμα της εργασίας, η διαδικασία αξιολόγησης, ενδεικτική βιβλιογραφία κ.λπ., στοιχεία, τα οποία υποβοηθούν τους φοιτητές στην απόκτηση όσο το δυνατόν περισσότερων γνώσεων και δεξιοτήτων στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος. Επιπλέον, οι διδάσκοντες οφείλουν να καταθέτουν σε εύλογο χρονικό διάστημα κάθε χρήσιμη πληροφορία για το μάθημα που διδάσκουν, η οποία προκύπτει κατόπιν σχετικών αιτημάτων των φοιτητών.
4. Οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι οι εγγραφές των φοιτητών στα εργαστήρια, κλινικές και φροντιστήρια ή άλλα μαθήματα με κλειστό αριθμό ακροατών γίνεται με σαφή κριτήρια και διαφανή διαδικασία.
5. Ενημερώνουν τους φοιτητές/τριες ήδη από την αρχή κάθε εξαμήνου σχετικά με τον τρόπο της αξιολόγησής τους, και τους παρέχουν, με τρόπο αντικειμενικό, τη δυνατότητα να εξετασθούν για τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
6. Βαθμολογούν τους φοιτητές με τρόπο αμερόληπτο και διαφανή. Για την εξασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας της βαθμολόγησης, οι φοιτητές εξετάζονται μόνο από εκείνον που δίδαξε το μάθημα, με ευθύνη του οποίου εφαρμόζονται τα ακόλουθα:
 - (i) Χρησιμοποιείται όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ποικιλία τεχνικών αξιολόγησης.
 - (ii) Οι κάθε μορφής εξετάσεις καλύπτουν όλη τη διδακτέα ύλη ή το μεγαλύτερο της μέρος.
 - (iii) Απαγορεύεται η προφορική εξέταση ενός μόνο φοιτητή από έναν μόνο διδάσκοντα.
 - (iv) Η τελική βαθμολογία που εξάγεται στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας αποτελεί σύνθεση παραγόντων, όπως εργασίες, ενδιάμεσα τεστ αξιολόγησης, τεστ τελικής αξιολόγησης, κ.λπ., τα οποία συμμετέχουν με συγκεκριμένους και γνωστούς συντελεστές βαρύτητας στη συναγωγή της τελικής βαθμολογίας.
 - (v) Η τελική βαθμολογία που προκύπτει συνδέεται με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους.
7. Τα μέλη του διδακτικού προσωπικού οφείλουν να επιδεικνύουν τα γραπτά στους φοιτητές που εξετάστηκαν σε συγκεκριμένη ημέρα και ώρα, σε χρονικό διάστημα 15 ημερών από την ανάρτηση της βαθμολογίας, αιτιολογώντας επαρκώς τη βαθμολόγηση.

Άρθρο 6. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Απαγορεύεται ρητά η αναπαραγωγή του συνόλου ή μέρους πνευματικών έργων τρίτων προσώπων (βιβλίων, άρθρων, εργασιών, κ.λπ.) καθώς και η μετάφραση, η διασκευή, η προσαρμογή ή άλλη μετατροπή τους, χωρίς την έγγραφη άδεια του δικαιούχου (δημιουργού ή/και εκδότη). Η απαγόρευση ισχύει ανεξάρτητα από τη μορφή ή/ και το μέσο, με τα οποία γίνεται (έντυπη, ηλεκτρονική, φωτογραφική, κ.λπ.).
2. Απαγορεύεται κάθε «λογοκλοπή», δηλαδή η αυτούσια ανάληψη και ενσωμάτωση σε κάποιο πνευματικό έργο σύντομων αποσπασμάτων ή/και μεμονωμένων φράσεων έργου τρίτου προσώπου, χωρίς να γίνεται αναφορά στη σχετική πηγή καθώς και στα ονόματα του δημιουργού και του εκδότη, εφόσον αυτά εμφανίζονται στην πηγή.
3. Κάθε δημιουργός ή συν-δημιουργός οποιουδήποτε πνευματικού έργου δικαιούται να αναφέρεται και να αναγνωρίζεται ως τέτοιος, απολαμβάνοντας και τα περιουσιακά και ηθικά δικαιώματα/εξουσίες που απορρέουν από το συγκεκριμένο έργο. Κατ' εξαίρεση, αν το πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα («έργο») είναι το τελικό εξαγόμενο αμειβόμενου ερευνητικού έργου, το οποίο έχει ανατεθεί από φορέα εκτός Δι.Π.Α.Ε., τα περιουσιακά δικαιώματα του δημιουργού ή των συν-δημιουργών μπορεί να περιορίζονται βάσει των όρων της σύμβασης με την οποία ανατίθεται το εν λόγω ερευνητικό έργο, ενώ τα ηθικά δικαιώματα παραμένουν στον/ους δημιουργό/ούς, υποκειμένα στους αναγκαίους -για την εκμετάλλευση / οικονομική αξιοποίηση του παραχθέντος πνευματικού δημιουργήματος συμβατικούς περιορισμούς.

4. Απαγορεύεται η παράλειψη αναφοράς της πνευματικής συνεισφοράς τρίτου/ων προσώπου/ων σε οποιοδήποτε δημοσιευμένο έργο ή, αντίθετα, η συμπερίληψη φυσικού προσώπου ως δημιουργού ή συν-δημιουργού σε έργο, στο οποίο δεν εισέφερε πραγματικά προσωπική πνευματική εργασία.

5. Σε περίπτωση πνευματικού έργου που είναι αποτέλεσμα συνεργασίας, υπό την έννοια ότι σε αυτό έχουν συνεισφέρει πραγματικά περισσότερα του ενός φυσικά πρόσωπα, αυτά πρέπει απαραίτητα να αναφέρονται ως συν-δημιουργοί του συγκεκριμένου πνευματικού έργου, κατά τη σειρά σπουδαιότητας της συμβολής τους ή, εφόσον αυτή είναι αδύνατον να εκτιμηθεί αντικειμενικώς, κατά την έκταση της συμβολής τους.

6. Τα πνευματικά δικαιώματα της παραγόμενης έρευνας εντός του ΔΙΠΑΕ ανήκουν στον επιστημονικά υπεύθυνο ή στον συγγραφέα για τις περιπτώσεις των μεταπτυχιακών / διδακτορικών και μεταδιδακτορικών ερευνών, και στο ΔΙΠΑΕ / Τμήμα το οποίο εκπροσωπείται από τον / την επιβλέποντα/ουσα. Σε κάθε μορφή δημοσίευσης που περιέχει αποτελέσματα της παραγόμενης έρευνας και των μεταπτυχιακών / διδακτορικών και μεταδιδακτορικών ερευνών θα πρέπει να αναφέρεται η διεύθυνση του αντίστοιχου τμήματος είτε ως μοναδική είτε ως πρώτη. Όταν μια μεταπτυχιακή εργασία ή διδακτορική διατριβή αποτελεί μέρος ερευνητικής μελέτης που χρηματοδοτείται από κάποιο φορέα, τα περιουσιακά δικαιώματα επί των αποτελεσμάτων της μπορεί να ανήκουν και στον χρηματοδότη φορέα, σύμφωνα με τις συμβατικές υποχρεώσεις που έχουν ειδικότερα αναληφθεί. Σε κάθε περίπτωση, τα ηθικά δικαιώματα παραμένουν στους δημιουργούς, ήτοι στα φυσικά πρόσωπα που εκπόνησαν τις οικείες μεταπτυχιακές εργασίες ή διδακτορικές διατριβές.

7. Όταν ο Επιστημονικός Υπεύθυνος ενός ερευνητικού έργου προβεί σε έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση, μέρους ή/και του συνόλου των αποτελεσμάτων του ερευνητικού έργου, τότε είναι υποχρεωμένος να αναγράφει σε κάθε περίπτωση το όνομα του Πανεπιστημίου, εφόσον το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο έρευνας με τη συμμετοχή του Πανεπιστημίου.

8. Στην περίπτωση υλοποίησης ερευνητικών έργων που εκπονούνται από το Πανεπιστήμιο, το τελευταίο υποχρεούται να απαιτεί την υπογραφή συμβάσεων και συμφωνητικών μεταξύ του Πανεπιστημίου και του χρηματοδότη του έργου, του υπευθύνου και του συνόλου των μελών της ερευνητικής ομάδας, που θα συμμετέχουν στην εκπόνηση του ερευνητικού έργου. Στις συμβάσεις δύναται να εξασφαλίζεται η εξ αρχής συμφωνία που καθορίζει τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η προστασία του προϊόντος της έρευνας και η δυνατότητα οικονομικής του εκμετάλλευσης. Οι όροι της σύμβασης της υλοποίησης κάθε έργου ενδέχεται να περιορίζουν τα δικαιώματα των δημιουργών του συγκεκριμένου πνευματικού έργου. Σύμβαση εκμετάλλευσης προστατευόμενου έργου ή προγράμματος στο οποίο το ΔΙ.ΠΑ.Ε. μπορεί να διεκδικήσει δικαιώματα, δεν δύναται να καταρτισθεί, με οποιαδήποτε μορφή, χωρίς την προηγούμενη έγκριση των αρμοδίων οργάνων του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Οποιοδήποτε πρόσωπο λαμβάνει επίσημα ή ανεπίσημα γνώση της προόδου ή του προϊόντος των ερευνών πριν από την ολοκλήρωση και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, οφείλει να τηρεί πλήρη εχεμύθεια και να απέχει από ενέργειες που αποσκοπούν στην εκμετάλλευση της γνώσης ή του προϊόντος της έρευνας προς ίδιον ή αλλότριο όφελος.

Άρθρο 7. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

1. Οι διπλωματικές μεταπτυχιακές εργασίες και οι διδακτορικές διατριβές πρέπει να διακρίνονται για την πρωτοτυπία τους και αξιολογούνται γι' αυτή. Πριν αυτές υποβληθούν προς αξιολόγηση στην αρμόδια εξεταστική επιτροπή, υποβάλλονται σε αυτόματο έλεγχο «λογοκλοπής», ώστε να διαπιστωθεί η τήρηση των κανόνων του δικαίου της πνευματικής

ιδιοκτησίας, αλλά και η απαιτούμενη -για την απονομή του οικείου ακαδημαϊκού τίτλου πρωτοτυπία.

2. Όταν για την υποβολή μιας διδακτορικής διατριβής προς κρίση στις αρμόδιες επιτροπές αξιολόγησης του Ιδρύματος είναι αναγκαίο να έχει δημοσιευτεί προηγουμένως μια τουλάχιστον εργασία σε έγκριτο διεθνές περιοδικό, η οποία περιλαμβάνει μέρος ή το σύνολο των αποτελεσμάτων της διδακτορικής διατριβής, η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν συνεπάγεται απώλεια της πρωτοτυπίας της διδακτορικής διατριβής.

3. Όταν ο μεταπτυχιακός ή διδακτορικός φοιτητής, μετά την απονομή του μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου, δημοσιεύει πρωτότυπες εργασίες που προκύπτουν από τη μεταπτυχιακή ή διδακτορική διατριβή του, εφόσον ο επιβλέπων καθηγητής ή άλλοι ερευνητές ή άλλα πρόσωπα έχουν ουσιαστική και πραγματική συνεισφορά στην ανάπτυξη των συγκεκριμένων εργασιών, καθένας από αυτούς, αν το επιθυμεί, πρέπει να αναφέρεται ως συ-συγγραφέας σύμφωνα με την πραγματική του συνεισφορά στην παραγωγή των εργασιών.

4. Οι υποψήφιοι διδάκτορες και οι εκπονούντες διπλωματική εργασία μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες πρέπει να τηρούν αρχείο των εργασιών τους. Ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια οφείλει να έχει πιστό αντίγραφο του εν λόγω αρχείου, που είναι διαθέσιμο σε περίπτωση αιτήματος θεσμικών οργάνων, όπως ο/η Κοσμήτορας της Σχολής, ο/η Πρόεδρος του Τμήματος, η επιτροπή διδακτορικών διατριβών και η επιτροπή αξιολόγησης της διατριβής.

5. Όταν ο μεταπτυχιακός ή διδακτορικός φοιτητής/τρια εκδίδει σε οποιαδήποτε μορφή τη μεταπτυχιακή του εργασία ή διδακτορική διατριβή, οφείλει να αναγράφει το όνομα του Δι.ΠΑ.Ε., της Σχολής και του Τμήματος στο οποίο εκπονήθηκε η συγκεκριμένη εργασία. Το ίδιο πρέπει να γίνεται και στην περίπτωση των πρωτότυπων δημοσιεύσεων που στηρίζονται σε αυτή. Τα συγκεκριμένα στοιχεία αναγράφονται στον Πρόλογο του έργου, αν πρόκειται για βιβλίο, ή στην πρώτη υποσημείωση δημοσιευόμενης σε περιοδικό ή συλλογικό έργο μελέτης.

6. Όταν το ερευνητικό προσωπικό του Δι.ΠΑ.Ε., οποιασδήποτε κατηγορίας, προβαίνει σε έντυπη ή ηλεκτρονική δημοσίευση του ερευνητικού του έργου ή μέρους ή/ και του συνόλου των αποτελεσμάτων του έργου αυτού, που έχει εκπονηθεί εν μέρει ή στο σύνολό του στις εγκαταστάσεις του Δι.ΠΑ.Ε., οφείλει να αναγράφει το όνομα του Δι.ΠΑ.Ε., της Σχολής και του Τμήματος στο οποίο εκπονήθηκε το συγκεκριμένο έργο.

Άρθρο 8. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Οι κανόνες δεοντολογίας για την έρευνα στο Δι.ΠΑ.Ε. περιλαμβάνονται στον «Κώδικα Δεοντολογίας για την Έρευνα», ο οποίος έχει καταρτιστεί στο πλαίσιο λειτουργίας του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Δι.ΠΑ.Ε. και αποτελεί, με τις εκάστοτε τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του, ενιαίο σώμα με τον παρόντα Κώδικα.

Άρθρο 9. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΜΕΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

1. Η Επιτροπή Δεοντολογίας του Δι.ΠΑ.Ε. συστήνεται και λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 217 του ν. 4957/2022. Απαρτίζεται από τον/την Αντιπρύτανη Διοικητικών Υποθέσεων, Φοιτητικής Μέριμνας και Δια Βίου Εκπαίδευσης ως Πρόεδρο, και από τέσσερα (4) μέλη Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) του Πανεπιστημίου, που προέρχονται κατά το δυνατόν από διαφορετικές σχολές και ορίζονται από το Συμβούλιο Διοίκησης του Δι.ΠΑ.Ε.. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής.

2. Ο/Η Αντιπρύτανης/ις προΐσταται της Επιτροπής. Σε περίπτωση απουσίας του/της ή κωλύματος συμμετοχής του/της κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής, αναπληρώνεται από το αρχαιότερο τακτικό μέλος Δ.Ε.Π. της Επιτροπής, με βάση την ημερομηνία δημοσίευσης της πράξης διορισμού του στην πρώτη βαθμίδα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο Δι.ΠΑ.Ε..

3. Τα μέλη της Επιτροπής Δεοντολογίας δεν λαμβάνουν αμοιβή ή άλλη αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε αυτή.
4. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά μία φορά κάθε δύο (2) μήνες και εκτάκτως όποτε παραστεί ανάγκη, μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, ο οποίος καταρτίζει και την Ημερήσια Διάταξη. Ο Πρόεδρος υποχρεούται να συγκαλέσει την Επιτροπή αν το ζητήσουν γραπτώς δύο (2) τουλάχιστον μέλη της.
5. Το έργο της Επιτροπής υποστηρίζεται από ειδική γραμματεία, η οποία τηρεί τα Πρακτικά, πρωτοκολλεί τα αιτήματα που απευθύνονται προς την Επιτροπή και φροντίζει για την υλοποίηση των αποφάσεών της. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται Διοικητικός Υπάλληλος, του ΔΙ.ΠΑ.Ε.
6. Η Επιτροπή λαμβάνει τις αποφάσεις της με ισχυρή πλειοψηφία επί του συνόλου των μελών της και σε καμία περίπτωση με λιγότερες από τέσσερις (4) ψήφους.
7. Βασικό έργο της Επιτροπής είναι η τήρηση, η εφαρμογή και η διαπίστωση παραβάσεων των κανόνων δεοντολογίας εκ μέρους όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΔΙ.ΠΑ.Ε. Για τον σκοπό αυτό φροντίζει για τη γνωστοποίηση της ύπαρξης των συγκεκριμένων κανόνων σε όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, χρησιμοποιώντας κάθε πρόσφορο προς τούτο μέσο, όπως διαλέξεις, σεμινάρια, έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις, καθώς και αποστολή σχετικού υλικού μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
8. Η Επιτροπή Δεοντολογίας οφείλει να ελέγχει αν οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες και οι διδακτορικές διατριβές παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις ώστε να μη θίγονται συνταγματικά κατοχυρωμένα αγαθά όπως η ανθρώπινη αξία, το δικαίωμα στην υγεία, η ελευθερία και η ανεξαρτησία της έρευνας, η ιδιωτική ζωή, τα προσωπικά δεδομένα, η πνευματική ιδιοκτησία και το περιβάλλον. Για τον λόγο αυτό συντάσσει και διαθέτει στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΔΙ.ΠΑ.Ε κατάλληλο ερωτηματολόγιο το οποίο ο ερευνητής θα υποβάλλει στην Επιτροπή για τις ενέργειές της.
9. Στα καθήκοντα της Επιτροπής ανήκει επίσης η διαπίστωση παραβάσεων των κανόνων επιστημονικής δεοντολογίας και η εξέταση των παραβάσεων αυτών αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από έγγραφη αναφορά μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας ή κατόπιν εντολής του Πρύτανη. Για τον σκοπό αυτό, ο/η Πρόεδρος της Επιτροπής, κάθε φορά που διαπιστώνεται ή αναφέρεται παράβαση κάποιου κανόνα, συγκροτεί τριμελή εισηγητική επιτροπή, η οποία, αφού συλλέξει όλα τα αναγκαία στοιχεία, καταθέτει εισήγηση στην Επιτροπή Δεοντολογίας, που συγκαλείται ειδικά για την εξέταση της σχετικής παράβασης. Η Επιτροπή δικαιούται να ζητήσει από τους εμπλεκόμενους φορείς να προσκομίσουν έγγραφα που κρίνει αναγκαία όπως και την αυτοπρόσωπη παρουσία τους εφόσον παρίσταται ανάγκη. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι υπάρχει πράγματι παραβίαση των κανόνων δεοντολογίας ή κατά τη διερεύνηση διαπιστωθεί τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος, αποστέλλει το πόρισμά της στον Πρύτανη, προκειμένου αυτός να αξιολογήσει το περιστατικό και να διενεργήσει τα νόμιμα. Σε διαφορετική περίπτωση, θέτει την υπόθεση στο αρχείο.
10. Στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους, ο Πρόεδρος παρουσιάζει στην Επιτροπή Σχέδιο Ετήσιας Έκθεσης ως προς την τήρηση και εφαρμογή των κανόνων δεοντολογίας, τις παραβιάσεις που διαπιστώθηκαν, και την ανάγκη αναθεώρησης των κανόνων αυτών. Μετά την έγκριση της Έκθεσης από την Επιτροπή, αυτή υποβάλλεται στον Πρύτανη και κοινοποιείται στη Σύγκλητο στην αρχή του επόμενου ακαδημαϊκού έτους.
11. Κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκρότηση και λειτουργία της, ρυθμίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος και στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Ο Πρύτανης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος

Καθηγητής Σταμάτιος Αγγελόπουλος